

Høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet

Høring - NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring Beredskapshjemmelutvalgets utredning NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer.

Beredskapshjemmelutvalget ble oppnevnt 9. februar 2018 for å vurdere om det også utenfor de tilfeller som reguleres av beredskapsloven, bør innføres en sektorovergripende fullmaktsbestemmelse som gir regjeringen hjemmel for midlertidig å supplere, og om nødvendig gjøre unntak fra, gjeldende lovgivning. Utvalget ble også bedt om å vurdere om det ved siden av dette bør utformes en hjemmel for midlertidig å suspendere enkeltpersoners lovfestede rettigheter, eventuelt modifisere hvordan rettighetene må oppfylles.

Utvalget avga sin utredning NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer 14. juni 2019.

Utredningen er tilgjengelig på regjeringens nettsider:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-13/id2654109/>

I utredningen foreslår utvalget at det innføres en egen krisefullmaktslov med en sektorovergripende fullmakts- og suspensjonshjemmel.

Utvalget har lagt til grunn at utgangspunktet bør være at sektorlovgivningen så langt som mulig bør ta høyde for de behov og utfordringer som kan oppstå ved ekstraordinære kriser. Der sektorlovene ikke inneholder de nødvendige hjemlene, må regjeringen etter gjeldende rett enten fremme en proposisjon for Stortinget, eller, dersom tidstapet ved en slik fremleggelse gjør at krisen ikke kan håndteres effektivt og forsvarlig, basere seg på ulovfestet og uklar nødrett.

Utvalget har vurdert fordeler og ulemper ved å innføre en sektorovergripende fullmaktshjemmel. Det viktigste argumentet *mot* en slik hjemmel er ifølge utvalget at den kan misbrukes, og at en lovfesting kan føre til at terskelen senkes for å iverksette krisetiltak. Utvalget peker også på at en sektorovergripende fullmakshjemmel kan benyttes til å flytte kompetanse til å treffe beslutninger fra ett organ til et annet, herunder at hjemmelen kan berøre det kommunale selvstyret. *Fordelene* med en

sektorovergripende fullmaktshjemmel er i første rekke at det kan være behov for raske regelendringer i ekstraordinære situasjoner av svært alvorlig karakter, der mange sektorer må bidra og koordineres raskt for å minimere skadeomfanget. Alternativet til en fullmaktshjemmel er i disse tilfellene ulovfestet nødrett, der grensene for nødretten er uklare. Lovfesting kan derfor etter utvalgets vurdering bidra til gjennomsiktighet, både med hensyn til når, hvordan og av hvem hjemlene kan anvendes. Uklarhet rundt nødretten kan også bidra til handlingslammelse i situasjoner der rask handling er påkrevet.

Utvalget har konkludert med at fordelene ved en krisefullmaktslov oppveier ulempene, forutsatt at bruken av fullmakten underlegges en rekke materielle og prosessuelle vilkår. Formålet med krisefullmaktsloven er å tydeliggjøre når og på hvilke vilkår regjeringen kan fravike lovgivningen i ekstraordinære krisesituasjoner. Utvalgets forslag innebærer dermed en konkretisering av den ulovfestede nødretten.

Utvalget foreslår blant annet følgende begrensninger på bruken av krisefullmaktsloven:

- Hjemmelen skal kun komme til anvendelse i ekstraordinære kriser, det vil si situasjoner der kritiske samfunnsfunksjoner eller andre tungtveiende samfunnsinteresser er truet som følge av en eller flere alvorlige hendelser
- Forskriften kan ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å håndtere krisen
- Forskriften kan ikke fravike regler i Grunnloven eller i menneskerettskonvensjoner som etter menneskerettsloven gjelder som norsk lov
- Forskriften må gis av Kongen i statsråd
- Forskriften og begrunnelsen for denne må legges fram for Stortinget innen 10 dager
- Stortinget kan på et hvilket som helst tidspunkt oppheve kriseforskriften med minst 1/3 av stemmene
- Forskriften kan maksimalt gjelde i seks måneder

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslagene. Høringsfristen er **20. desember 2019.**

Departementet ber høringsinstansene vurdere om det er behov for å forelegge høringsbrevet for eventuelle underliggende instanser som ikke er oppført på listen over høringsinstanser.

Høringsuttalelser bør fortrinnsvis avgis digitalt på www.regjeringen.no under «Send inn hørings svar». Her kan man registrere seg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg. Alle kan avgi høringsuttalelse, men vi gjør oppmerksom på at høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli publisert sammen med øvrige uttalelser.

Med hilsen

Tonje Rønneberg Ruud
lovrådgiver

Berit Johansen
seniorkonsulent